

เทศบาลกับการพัฒนาประเทศ

ในขณะที่ประเทศชาติต้องการจะพัฒนาอย่างรวดเร็วและมั่นคงอย่างในขณะนี้ จะพบว่า มีบุคคลเป็นอันมากพากันกล่าวถึงถึงวิถีทางและกรรมวิธีต่าง ๆ ที่จะทำให้การพัฒนาประเทศสัมฤทธิ์ผลด้วยดี เช่น เรื่องแผนการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ การพัฒนาชุมชน การศึกษาชาติ การสร้างเขื่อนกั้นน้ำ การจัดตั้งไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การเร่งรัดการเก็บภาษีอากร การส่งเสริมสินค้าขาออก การชักจูงให้ชาวต่างประเทศมาลงทุนในประเทศ เหล่านี้ และอื่น ๆ อีกมาก ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องหรือโครงการที่มุ่งส่งเสริมสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามหากพิจารณาโดยละเอียดแล้วจะสังเกตเห็นได้ว่า โครงการใหญ่ ๆ เหล่านี้ อาจจำแนกออกได้เป็นสามประเภทใหญ่ ๆ คือ โครงการในระดับชาติ โครงการในระดับชุมชน (ตำบล - หมู่บ้าน) และโครงการเฉพาะอย่าง เมื่อเป็นเช่นนี้ก็มีความรู้สึกไม่ได้ว่า ยังมีงานในระดับตำบลหรือระดับหนึ่งซึ่งยังมิได้รับความสนใจสนับสนุนเท่าที่ควร งานที่งานที่ควรต้องงานในระดับชุมชนหนาแน่น ซึ่งได้แก่ชุมชนตามเมือง อำเภอ และตำบลใหญ่ ๆ โดยเฉพาะในเขตเทศบาลต่าง ๆ

ความจริงการปรับปรุงส่งเสริมการพัฒนาการในระดับที่กล่าวถึงทำอยู่อย่างระมัดระวัง ทั้งสามส่วนนั้น ก็นับได้ว่าเป็นกุศโลบายและกุศโลบายในการพัฒนาประเทศได้อย่างดีอย่างไม่มีปัญหา แต่หากจะได้เพียงถึงความสนใจที่จะส่งเสริมพัฒนาการในเขตเมืองต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่งแล้ว ความมุ่งหวังที่จะได้เห็นประเทศชาติอันเป็นที่รักของเรา มีความเจริญพัฒนาการยกยอจะมีทางที่จะสมหวังยิ่งขึ้น ทั้งนี้จะเห็นได้จากข้อเขียนของศาสตราจารย์ต่าง ๆ หลายท่านที่เห็นว่า การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญทางเศรษฐกิจนั้นจะต้องเกิดขึ้นพร้อมกับความเจริญต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น การศึกษา การดำรงชีวิตตามแผนใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเกิดและการขยายตัวของชุมชนหนาแน่น (Urbanization)

ถึงแม้ว่า บทความจะไม่พยายามชี้แจงให้เห็นความสำคัญขงเมืองในฐานะที่เป็นชุมชนใหญ่ แต่จะพยายามชี้แจงถึงเทศบาลในฐานะที่เป็นสถาบันการปกครองของชุมชนของเมืองว่าสมควรจะหาทางส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเมืองต่าง ๆ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้นก็ตาม ผู้เขียนก็ควรที่จะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญขงเมืองและเทศบาลในสังคมสมัยใหม่บ้างพอเป็นสังเขป คือ

ในเบื้องต้น เขตชุมชนหนาแน่น เช่นที่ทำการจังหวัด อำเภอ เป็นมูลฐานแห่งพัฒนาภาพของประเทศทั้งการเศรษฐกิจและสังคม การเมืองและการทหารและอื่น ๆ ด้วยเมืองเป็นที่รวบรวมประชาชนจำนวนมากไว้ในอาณาเขตแคบๆ จึงเป็นศูนย์กลางการเศรษฐกิจและสังคม เป็นที่สะดวกแก่การพัฒนาเป็นพิเศษ เพราะจะได้ผลเป็นกอบเป็นกำกว่าการพัฒนาที่ประชากรประปราย และครอบคลุมอาณาบริเวณไพศาล ทั้งจะเปิดลงทุนและค่าใช้จ่ายในการพัฒนาน้อยกว่า เหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่าเป็นความจำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคมที่จำต้องจัดให้มีการพัฒนาชุมชนหนาแน่น

ในประการที่สอง ชุมชนหนาแน่นยังเป็นศูนย์กลางทางการเมืองที่สำคัญ ในฐานะที่เป็นชุมชนใหญ่จึงย่อมมีโอกาสที่มองเห็นการเมืองของประเทศมากทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งทางดีและทางเสีย กล่าวคือ หากได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นทำให้ประชาชนจำนวนมากกลายเป็นพลเมืองที่รู้จักสิทธิและหน้าที่อันจะเป็นกำลังสำคัญของชาติและยอมเป็นทมาของผู้นำทางการเมืองที่ดี หากเป็นไปในทางตรงข้าม ชุมชนใหญ่ถูกละเลย ก็ย่อมทำให้พลเมืองส่วนมากไม่เข้าใจรัฐบาลของตนเองและอาจไม่นับเนื่องเป็นพลังของชาติ แต่ยังคงเป็นพยานแก่ความเจริญและความมั่นคงของชาติ ถ้าผู้นำทางการเมืองของชุมชนเกิดขึ้นก็อาจเป็นพวกผู้นำฝ่ายมุ่งทำลายความสามัคคีและความมั่นคงของชาติดังที่ตัวอย่างปรากฏอยู่บ่อยครั้ง

ในฐานะที่เป็นประเทศเอกราช ผู้นำทางการเมืองจึงต้องเป็นคนไทยอยู่ดี และไหน ๆ จะต้องมผู้นำทางการเมืองแล้วก็ขอให้ได้พยายามหาจุดทางที่จะประกันได้ว่า ชาติจะมีนักการเมืองที่ดี นี่เป็นปัญหาสำคัญ ชาติจะมีนักการเมืองที่ดีไม่ได้ถ้าไม่มีประชาชนที่เขารู้จักเข้าใจสิทธิหน้าที่ของพลเมือง ที่ชนชั้นชนชั้นความเจริญมาสู่บ้านเมือง แต่ดังเหล่านี้จะเกิดขึ้น

ไม่ได้ หากไม่มีการพัฒนาชุมชนใหญ่ ๆ ดังกล่าวแล้ว หรือจะพูดอีกทางหนึ่งว่าประเทศชาติเป็นส่วนรวมจะเจริญก้าวหน้าอย่างไรได้หากส่วนย่อย ๆ ของประเทศยังคงดำดิ่งอยู่

สำหรับผู้ที่มีความเชื่อมั่นว่าลัทธิประชาธิปไตยกับความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจควรจะเป็นวัตถุประสงค์สำคัญยิ่งของชาติไทยแล้ว การพัฒนาชุมชนหนาแน่นและการจัดระบบการปกครองชุมชนใหญ่ ๆ นี้ (หน่วยการปกครองท้องถิ่น) ก็จะเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จำต้องกระทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งสองประการนั้น ทั้งนี้จะเห็นได้จากประสบการณ์ของประเทศอื่น ๆ และของนักปรัชญาสำคัญ ๆ บางท่านที่ได้เคยกล่าวถึงวิพากษ์วิจารณ์ไว้ ดังจะหยิบยกมาเป็นตัวอย่าง 2-3 ท่านพอเป็นนิตินุทาหรณ์ คือ

อเล็กซันเดอร์ เคอ ทอคเกอะวิตซ์ กล่าวว่า "การประชุมสภาของพลเมืองตามท้องที่เป็นรากฐานแห่งกำลังของชาติเสรี การประชุมชาวเมืองเป็นต่อเสรีภาพเสมือนปฐมศึกษาเป็นต่อวิทยาศาสตร์ การประชุมนี้จะนำเสรีภาพมาถึงมือของประชาชนโดยจะสอนให้คนรู้จักวิธีใช้และวิธีการที่จะนำเสรีภาพมาใช้ให้เกิดความผาสุก ชาติหนึ่งชาติใดอาจจะก่อตั้งระบบรัฐบาลเสรีได้ แต่ทว่าหากปราศจากน้ำใจของสถาบันของเทศบาลแล้ว ชาตินั้นก็ไม่มีน้ำใจแห่งเสรีภาพได้" ฮอมส์ เจฟเฟอร์สัน ประธานาธิบดีคนที่สามของสหรัฐกล่าวว่า การประชุมชาวเมือง (Town Meetings) เพื่อจัดการปกครองแบบเทศบาลเป็น "การฝึกสอนให้คนรู้จักปกครองตนเองอย่างสมบูรณ์ที่สุด ทั้งจะเป็นการฝึกสอนให้รู้จักธำรงสถาบันการปกครองตนเองไว้" ส่วนจอห์น คิว นักปรัชญาอเมริกันในยุคปัจจุบันกล่าวว่า "ประชาธิปไตยต้องเริ่มขึ้นที่บ้าน และบ้านของประชาธิปไตยก็คือชุมชนที่ล้อมรอบตัวท่าน..."

จากคำกล่าวเหล่านี้ ท่านก็คงจะได้นำไปลงองค์จิตวิพากษ์วิจารณ์ ส่วนที่จะเห็นด้วยหรือไม่หนักสุดแต่ข้าพเจ้า

ส่วนท่านที่มีความสนใจแต่จะให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า มีความมั่นคงสมบูรณ์โดยไม่คำนึงถึงว่าจะปกครองในระบบอะไรดีนั้น ชุมชนใหญ่ และการปกครองชุมชนนั้น ๆ ก็ยังคงมีความสำคัญมากอยู่ดี ทั้งนี้ด้วยเหตุผลง่าย ๆ ว่าชุมชนใหญ่เป็นที่รวมของประชาชนจำนวนมากและเพราะเหตุนี้ความเจริญทางเศรษฐกิจจะต้องพึ่งพลเมืองกลุ่มนี้เป็นอย่างมากด้วยเป็นทั้งผู้ผลิต ผู้ลงทุน และผู้บริโภค แต่ว่าการจะปล่อยให้คนกลุ่มใหญ่แต่ละคน

จัดดำเนินการในทางเศรษฐกิจไปตามดำฟังด้วยยอมทำงานชั้นสำคัญๆไปไม่ได้ หรือได้ก็ไม่ได้
 ไม่ตลอดรอดฝั่ง ปัญหาจึงมีอยู่ว่าจะต้องพยายามจัดการรวบรวมกำลังของแต่ละคนให้เป็นกลุ่ม
 เป็นก้อนขึ้นมา และการจะทำอย่างนี้ได้ก็จะต้องด้วยการจัดให้มีสถาบันการปกครองของชุมชน
 นั้น ซึ่งจะจัดขึ้นมาในรูปแบบไหนก็แล้วแต่วัตถุประสงค์ของรัฐบาลผู้รับผิดชอบในการบริหาร
 ประเทศและผู้มีอำนาจหน้าที่ก่อกองเปลี่ยนแปลงหรือยุบเลิกสถาบันท้องถิ่นนั้น แต่ก่อนอื่นจะต้อง
 มีสถาบันการปกครองท้องถิ่นขึ้นมาเสียก่อน ทั้งนี้จะเห็นได้จริงดังคำของศาสตราจารย์ วิดเดียม
 เจ. ชิฟฟินท์ว่า "... หากปราศจากองค์การแล้ว สังคมก็จะมีไม่ และถ้าปราศจากสังคม
 แล้ว มนุษย์ก็ไม่สามารถจะมีชีวิตอยู่ได้ " และ " โดยการมีองค์การหรือการปฏิบัติการร่วม
 กันนั่นเอง มนุษย์สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้มากมายซึ่งทำไม่ได้จะทำไม่ได้ การที่สังคมร่วมกัน
 เป็นองค์การได้เป็นเครื่องวัดที่คืออย่างหนึ่งว่าสังคมนั้นมีอารยธรรมสูงส่งเพียงใด "

ดังนั้นอาจจะสรุปได้ว่าการจะสร้างความสำเร็จให้แก่ประเทศชาตินั้น เราจำเป็นต้อง
 สร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นตามชุมชนใหญ่ ๆ เสียก่อน และวิธีที่จะสร้างความสำเร็จใน
 ย่านชุมชนนั้นที่ไม่มีวิธีใดจะดีไปกว่าจะจัดการปกครองท้องถิ่นให้ดี ส่วนที่จะให้เป็นไปตาม
 แบบการเมืองใด ๆ นั้น ก็สุดแล้วแต่รัฐบาลจะเป็นผู้กำหนด

เพื่อที่จะพิสูจน์ความจริง 2 ประการนี้ ขอให้ท่านผู้อ่านลองระลึกถึงความจริง
 ในย่านชุมชนที่ว่า ชุมชนชนที่มีเทศบาลมาตั้ง 20-30 ปี มาแล้ว ความสำเร็จนั้นมากกว่าแต่ก่อนเพียง
 ใด และถ้าจะให้ดีแล้วลองเปรียบเทียบดูจากชุมชนที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน แต่แห่งหนึ่งถูก
 ยกฐานะเป็นเทศบาล อีกแห่งหนึ่งมิได้เป็นเทศบาลแล้ว (เช่นอำเภอที่มีเทศบาลและไม่มี
 เทศบาล) ท่านก็จะเห็นได้ชัดเจนว่า ท้องถิ่นที่ยกฐานะเป็นเทศบาลนั้น ในช่วงระยะเวลาเพียง
 20-30 ปี เทศบาลได้นำความสำเร็จมาเพียงใด ไม่ว่าเทศบาลนั้นจะยากจนหรือมีการบริหาร
 ที่ขาดตกบกพร่องเพียงใด ผลที่ได้คือความสำเร็จมาสู่ท้องถิ่นย่อมมีมากกว่าไม่มีเทศบาล
 อยู่ดี เพราะเทศบาลนั้นย่อมมีหน้าที่ปรับปรุงท้องถิ่นนั้นๆ ให้ดีขึ้นเช่นด้วยการสร้างถนนหนทาง
 และนำประปาไฟฟ้า ทางระบายน้ำ การศึกษา การอนามัย การจัดตลาดการค้าและการ
 สาธารณูปโภคอื่นอีกมาก ซึ่งแม้จะเป็นเพียงส่วนน้อยของหน้าที่ที่กฎหมายมอบหมายให้ก็ตาม
 การปรับปรุงการสาธารณูปโภคนี้แหละเป็นมูลฐานสำคัญที่จะชักจูงให้เกิดความสำเร็จทาง

เศรษฐกิจ เช่นการตั้งราคาการค้า จะมีผลเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์และบริโภคกรรมด้วย
คณะกรรมการเทศบาลจึงเป็นทางส่งเสริมให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจเร็วขึ้น

ส่วนอีกประเด็นหนึ่งที่ว่า ระบบการปกครองเทศบาลนั้นจะดำเนินการให้ผลดีร้าย
อย่างไรก็แล้วแต่นโยบายของรัฐบาลกลางนั้น นอกจากจะเป็นไปตามหลักกฎหมายของทุก
ประเทศที่รัฐบาลกลางเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย หน่วยการปกครองอื่น ๆ ภายใน
ประเทศย่อมต้องอยู่ในฐานะรองกว่าเสมอ หลักการนี้ก็เป็นหลักการที่ประเทศไทยใช้อยู่ด้วย
ท่านคงจะสังเกตเห็นแล้วว่าความราบรื่นและความมั่นคงในการบริหารของรัฐบาลจะส่งผล
สะท้อนไปยังวงการเทศบาลด้วยทุกครั้งไป เพราะในประเทศเรานั้น ผู้นำทางการเมืองของ
ประเทศมีความรู้ดีว่าจำเป็นจะต้องให้รัฐบาลกลางให้เป็นแบบอย่าง แล้วหน่วยการ
ปกครองอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองท้องถิ่น (หรือแม้แต่การปกครองคณะสงฆ์) จะ
ได้นำไปเป็นแบบอย่าง หรืออย่างที่สุดแล้วขออภัยกันว่า จะต้องจัดรูปการปกครองเทศบาลให้
เหมือนกับของรัฐบาลกลางเพื่อประชาชนจะได้เข้าใจแบบอย่างการปกครองระบอบประชา
ธิปไตย ฉะนั้นตราใดที่รัฐสภาผู้แทน 2 ประเภท สภาเทศบาลก็มีสมาชิก 2 ประเภทด้วย
รัฐบาลกลางมีคณะรัฐมนตรี เทศบาลก็มีคณะเทศมนตรีด้วยเป็นต้นโดยมิได้พิจารณาว่าการ
ปกครองครอบครัว การปกครองหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด เทศบาล และประเทศนั้นไม่
เหมือนกันทีเดียว จึงอาจตั้งเป็นข้อตั้งเถิดว่า แทนที่จะได้จัดให้ประชาชนรู้จักปกครอง
ตัวเองในระบบเทศบาลเสียก่อนที่จะไปปกครองประเทศอย่างที่ยุคสมัยการปกครองเทศบาล
ในนานาประเทศยึดถืออยู่ ของไทยเรากลับเป็นไปในทางตรงกันข้าม การเทศบาลของเราจึง
ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามระบบการเมืองของประเทศ ทั้ง ๆ ที่อาจจะไม่จำเป็นเพราะในท้องถิ่น
บางแห่งประชาชนเริ่มเข้าใจในระบบเทศบาลแล้ว และการบริหารงานก็มีประสิทธิภาพดีขึ้น
ความควรแล้ว

ดังได้กล่าวแล้วว่า ความมุ่งหมายสำคัญของบทความนี้ กคือพยายามจะแสวงหาแนวทาง
ที่จะนำสถาบันเทศบาลมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ดียิ่งขึ้น
เจตนารมณ์ของผู้เขียนจึงมิได้มุ่งหมายที่จะชี้ว่าการเทศบาลในขณะนัยงบทพร่องอยู่ แต่ใคร
ที่จะแสดงความคิดเห็นว่า ไม่มีอะไรที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้นไม่ได้ ทั้งนี้เพราะมีความเชื่อว่าทุกสิ่ง

ทุกอย่างที่จะเจริญก้าวหน้าขึ้นไปได้นั้นต้องมี การเปลี่ยนแปลง กล่าวคือเราไม่เรียกเด็กที่รูปร่างเท่าเดิมว่าโตขึ้น เราไม่เรียกนักเรียนชั้นสูงที่มีความรู้ดีขึ้น ดังใดที่อยู่คงที่นั้นไม่มีความเจริญ ถ้าจะให้เรียกว่าเจริญขึ้นก็ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น แต่ว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจไม่ดีขึ้นเสมอไปได้ ฉะนั้นข้อคิดความเห็นที่แสดงอยู่ในบทความนั้นจึงเป็นไปในทำนองสนับสนุนให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แต่ว่าจะถูกต้องคือเปลี่ยนแปลงไปแล้วจะเกิดความเจริญไปทุกข้อทุกอย่างนั้น มิอาจรับประกันได้

ก่อนที่จะอภิปรายถึงว่าจะให้เทศบาลมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบางอย่างนั้น ก็ใคร่จะขอเชิญชวนท่านผู้อ่านให้ช่วยคิดอ่านตอบปัญหามาตรฐานเดียวกันว่าเราจะมีเทศบาล (และหน่วยงานปกครองท้องถิ่นอื่นๆ) ทำไม? ทั้งนี้เพราะคำตอบของข้อนี้จะเป็นมาตรฐานว่าเราควรจะมีการอภิปรายปรับปรุงอย่างไรเพื่ออะไร ในกรณีศึกษาของการบริหารนั้นก็เหมือนกับตรรกในทางอื่นๆ ที่ว่าก่อนจะจัดทำอะไรก็ตามจะต้องพยายามคิดตัดสินใจเสียก่อนว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร แล้วจึงจะทราบว่าแต่ละกรมควรจะไปสู่จุดหมายนั้นได้อย่างไร

เท่าที่ลองคิด ๆ ดู วัตถุประสงค์ของการจัดให้มีเทศบาลนั้นน่าจะแบ่งได้เป็นประการสำคัญๆ สามประการ คือ มีเทศบาลเพื่อเป็นการสอนประชาชนให้เข้าใจระบอบการปกครองแบบใดแบบหนึ่ง เพื่อเป็นสถาบันสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ท้องถิ่น

ในประเทศไทย จะเห็นได้ชัดจากทั้งทางกฎหมายและทางปฏิบัติว่า สถาบันเทศบาลนั้นได้จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอนประชาชนให้เข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตย และเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ท้องถิ่น ซึ่งในประการหลังนี้ก็ได้ปฏิบัติไปด้วยดีตามอัธยาศัย กล่าวถึงเงินและภายในกรอบแห่งระเบียบข้อบังคับและกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย ส่วนประการแรกนั้นก็จะเห็นได้ดังที่ได้อธิบายข้างต้นว่าทางรัฐบาลตั้งใจจะให้เทศบาลเป็นคล้าย ๆ กับเงาของรัฐบาลกลาง ทั้งนี้โดยอ้างเหตุผลว่าเพื่อประชาชนจะได้รู้จักมักคุ้นกับการบริหารราชการของประเทศ ซึ่งทำให้ผิดแผกกับต่างประเทศที่ตั้งเทศบาลเพื่อให้ราษฎรได้รู้จักระบบประชาธิปไตยด้วยการให้หัดปกครองตนเองในวิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น จึงไม่จำเป็นว่าแบบของเทศบาลต้องเหมือนแบบของรัฐบาลกลาง เช่น

อาจจะเป็นแบบการประชุมชาวเมือง แบบคณะกรรมการปกครอง แบบผู้จัดการเทศบาล
แบบนายกเทศมนตรีมีอำนาจมาก และแบบมีอำนาจน้อยเป็นต้น ทั้ง ๆ ที่ประเทศปกครอง
แบบประธานาธิบดี เป็นประมุขหรือมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารก็ตาม

ส่วนการจะมีเทศบาลเพื่อเป็นสถาบันสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเศรษฐกิจและ
สังคมของประเทศนั้น แม้ว่าเทศบาลไทยจะมีส่วนส่งเสริมอยู่บ้างก็ตาม แต่ดูเหมือนจะ
เป็นผลพลอยได้ยิ่งกว่าจะเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลโดยตรง การให้เทศบาลให้เป็นสถาบัน
สำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างเฉพาะเจาะจงจะเป็นของใหม่สำหรับประเทศไทย ความ
จริงผู้เขียนเองก็รู้สึกแปลกที่ในต่างประเทศโดยเฉพาะภาคพื้นเอเชียซึ่งเป็นประเทศด้อยความ
เจริญเป็นส่วนใหญ่ เพิ่งถึงที่จะใช้สถาบันเทศบาลเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศยิ่งกว่า
วัตถุประสงค์ของอย่างแรกทีเดียว เพิ่งถึง ในโอกาสที่ผู้เขียนได้มีโอกาสไปร่วมประชุมสมาคม
รัฐประศาสน์แห่งภาคตะวันออก (Eastern Regional Organization for Public Administra-
tion หรือ EROPA) ที่มณฑลเมือปักกิ่ง ได้มีการอภิปรายถึงดูทางที่จะให้หน่วยการปกครอง
ท้องถิ่นมาเป็นเครื่องมือพัฒนาประเทศ ผู้แทนจากประเทศต่าง ๆ ในย่านนี้ต่างพากันแปลกใจ
ไปตาม ๆ กัน เมื่อทราบว่าการณ์เปลี่ยนให้ประชาชนเข้าใจในระบบการปกครองของประเทศ
เป็นเจตจำนงประการสำคัญของการเทศบาลไทย

ในยามที่ประเทศชาติกำลังมุ่งพัฒนาอยู่อย่างมาก อาจจะเป็นอย่างอื่น
มากหากรัฐบาลจะพิจารณาหาดูทางที่จะนำเทศบาลมาเป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพใน
การพัฒนาประเทศด้วยอีกวิธีหนึ่ง นอกเหนือไปจากการจะใช้เทศบาลเป็นเครื่องมือสอน
ประชาชนให้รู้จักระบบประชาธิปไตยในระดับชาติ และเพื่อให้บริการแก่ท้องถิ่นตามแบบเดิม
นอกจากนี้หากยึดนโยบายให้เทศบาลมีวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งแล้ว ก็ย่อมจะเป็นทางให้
สัมฤทธิ์ผลตามได้ง่ายขึ้น ทั้งจะเป็นทางให้ประเทศชาติได้ประชากรที่มีความรู้ความเข้าใจ
ในระบบประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริงพอที่จะนำมาเป็นตัวอย่างแก่การบริหารของประ-
เทศซึ่งจะเป็นไปในวิถีทางตรงข้ามกับวิธีปัจจุบัน ซึ่งให้รัฐบาลกลางเป็นตัวอย่างของรัฐบาล
ท้องถิ่น ซึ่งหากจะใช้วิธีการพิจารณาแล้ว อาจจะเกิดความรู้สึกว่า ประเด็นการณ์
ของรัฐบาลกลางในวิถีทางประชาธิปไตยนั้นพอจะเป็นตัวอย่างที่ดีได้หรือ

สัมมุติว่าต่อไปเราจะให้เทศบาลดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งสามประการแล้ว ปัญหาที่คิดตามมาก็คือ จะให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกิจกรรมและองค์การของเทศบาลอย่างไรบ้าง การจะตอบปัญหานี้ให้ได้ง่าย ๆ นั้นคงจะลำบากอยู่ เพราะการมีปัญหายาก ๆ เกิดขึ้นแล้วจะใช้วิธีตอบอย่างง่ายพอบัดไปให้พ้นนั้น ก็คงจะไม่ใช้วิธีแก้ปัญหาคิด ตัดไมค้อาจจะไปก่อให้เกิดปัญหาใหม่ขึ้นอีกซึ่งอาจจะยากกว่าปัญหาชุดเดิม แต่กระนั้นก็ใคร่จะลองหาทางตอบดู

วิธีที่จะตอบให้แจ่มแจ้งขึ้นในกรณีนี้ ก็ควรจะโต้แยกปัญหาออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนเศรษฐกิจ และส่วนการเมืองเสียก่อน ในส่วนที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจนั้นจะรวมวัตถุประสงค์สองข้อไว้ คือปัญหาที่ว่าทำอะไรจึงจะให้เทศบาลมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ และให้กระทำการบริการแก่ท้องถิ่น ผู้เขียนเห็นว่าปัญหาทั้งสองนั้นแม้จะไม่เหมือนกันก็เกี่ยวพันกัน เพราะการที่เทศบาลจัดทำการบริการแก่ท้องถิ่นให้ดีขึ้นนั้นจะเป็นพื้นฐานให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมขึ้นในส่วนท้องถิ่นนั้นๆ และหากเทศบาลทุกแห่งได้ประสบผลสำเร็จในการปรับปรุงเมืองทุกเมืองแล้วความสมบูรณ์พูนสุขก็จะตกมาอยู่ในมือประชาชนทั้งชาติอย่างแน่นอน การจะหาวิธีแก้ไขให้เทศบาลสามารถทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจให้ดีแล้วก็ยังไม่พินาศกิจการบริหารเบื้องต้นไปได้ กล่าวคือในการจะบริหารกิจการใด ๆ ให้ลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้นจำเป็นจะต้องมี คน เงิน และ วัสดุ เสียก่อน ในด้านที่เกี่ยวกับคนนั้น เท่าที่ได้เคยสำรวจจากหลักฐานทางสถิติ ก็ปรากฏว่า ผู้บริหารกิจการเทศบาลนั้น เป็นกลุ่มคนที่มีความรู้สูง มีวุฒิสูงอยู่แต่ยังไม่อยู่ในฐานะที่เทียบเท่ากับข้าราชการหรือกลุ่มชนใด ๆ จึงพอจะสัมมุติได้ว่าดีพอสมควรแก่ วัตถุประสงค์อยู่แล้ว แต่แน่ละหากจะมีปรับปรุงให้เทศบาลมีเกียรติภูมิ มีความมั่นคงฯ แล้ว ก็คงจะได้ผู้มีความรู้ความสามารถยิ่งขึ้นมาร่วมห้องด้วย แต่ยังมีบุคคลออกกลุ่มหนึ่งที่น่าจับตาดูว่าเป็นปัญหาเรื่องคนในกิจการเทศบาลที่แท้จริง คนกลุ่มนี้ได้แก่ข้าราชการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการของกระทรวงมหาดไทยเอง รู้สึกว่าเป็นประเพณีการปกครองของไทย อย่างหนึ่งที่ข้าราชการและทางราชการส่วนกลางมักจะมีความรู้สึกว่าตนมีอะไรเห็นอกว่า ข้าราชการในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการเทศบาล เมื่อเป็นดังนี้ในทางปฏิบัติจึงทำให้นโยบายของรัฐบาลเป็นไปในทำนองไม่มีใครได้วางใจความสามารถของเทศบาล

อยู่เกือบตลอดเวลาเกือบทุกเรื่อง คงจะเห็นได้จากกรณีที่ไม่ว่ารัฐบาลจะออกกฎหมายใด ๆ มาทางมหาดไทยก็จะออกกฎระเบียบข้อบังคับตามมาจนกระทั่งเทศบาลไม่สามารรถกระทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายมา เช่นหากจะตรวจดูรายการหน้าที่เทศบาลจำต้องกระทำแล้ว จะเห็นได้ว่าหน้าที่สำคัญ ๆ ที่เรียงไว้ในอันดับต้น ๆ นั้น ไม่มีเทศบาลไหนได้กระทำเลย ส่วนหน้าที่อื่นอาจจะกระทำได้นกตลบกลายเป็นหน้าที่ที่เทศบาลกระทำไปจริง ๆ ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะทางการได้ออกระเบียบมาผูกมัดจนเกินไปนั่นเอง ฉะนั้นการปรับปรุงทัศนคติของราชการส่วนกลางและข้าราชการของรัฐบาลกลางในส่วนภูมิภาคในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเทศบาล ออกจะเป็นสิ่งจำเป็นอยู่บ้าง

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเงินก็เช่นกัน จะพบว่าเทศบาลไทยได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลมาก แต่เงินที่เทศบาลจะหาเก็บได้เองนั้นน้อยมาก ทั้งนี้ก็เพราะระบอบแบบแผนของส่วนกลางที่ออกไปเพิ่มเติม ก.ม. นั้นเอง ตัวอย่างเช่นในสมัยแรก ๆ กำหนดว่าเทศบาลไม่อาจตั้งงบประมาณประเภทเงินเดือนได้เกินกว่า ๓% ของรายได้ของเทศบาล ก็ปรากฏว่ากิจการก็ดำเนินมาได้ เพราะเมื่อมีรายได้น้อยก็ทำงานน้อย เมื่องานน้อยก็ใช้คนน้อยและแต่ละคนก็ได้รับเงินเดือนตามลัทธิลัทธิความต่ำต้อย ต่อมาเงินเดือนพนักงานเทศบาลสูงขึ้น แต่รายได้เทศบาลคงเดิมรัฐบาลกลางจึงออกระเบียบทำนองว่าเทศบาลขนาดใหญ่จะมีพนักงานได้กี่คน อัตราตำแหน่งเงินเดือนเท่าใดบ้าง แล้วรัฐบาลก็ออกเงินให้เป็นการช่วยเหลือ เมื่อเป็นเช่นนั้นเทศบาลต่าง ๆ ก็ต้องตั้งอัตรามาให้พอดีกันเพราะไหน ๆ รัฐบาลก็ให้เงินอยู่แล้ว การนี้จึงปรากฏว่าเทศบาลใช้จ่ายเงินเดือนมากไปไม่ได้สัดส่วนกับปริมาณและคุณภาพของงานด้านที่ให้บริการประชาชน ตามที่เป็นจริงหากเทศบาลมีโอกาสรายได้เป็นสัดส่วนกับหน้าที่ที่ปฏิบัติและค่าของเงินที่ตกค้างแล้ว เทศบาลก็อาจไม่ต้องพึ่งเงินของรัฐบาลกลางก็ได้ นอกจากนี้ยังไม่เห็นเหตุผลสมควรใด ๆ ว่าพนักงานเทศบาลในตำแหน่งหน้าที่อย่างเดียวกันจะต้องได้เงินเดือนเท่าเทียมกัน หากตามที่เป็นจริงปริมาณของงานไม่เท่ากัน อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าหากทางการไม่ควบคุมการจ่ายเงินจนหยุมหยิมเกินไป และเปิดโอกาสให้เทศบาลเก็บภาษีอากรได้ตามที่จำเป็นแล้ว เทศบาลอาจไม่ต้องพึ่งงบประมาณของประเทศเลยก็ได้ ปัญหาที่ตกอยู่ที่ว่ารัฐบาลกลางไม่ยอมให้เทศบาลเก็บภาษีสำคัญ ๆ ได้ บางทียอมให้เก็บภาษีที่จะมีรายได้มากได้ แต่กักตุนอยู่แก่เมืองบางเมืองซึ่งส่งของบางอย่างที่จะเก็บภาษีได้นั้นคงมาผ่านอยู่แต่กรม

ในด้านวัตถุประสงค์เป็นปรากฏการณ์ที่ทราบกันอยู่ทั่วไปในวงการที่สนใจในกิจการ
เทศบาลที่ว่า การจัดหาผู้ดำเนินงานจะตกลงมือเทศบาลได้ต้องถวญอ้อมค้อมเพียงใด มีอยู่
บ่อยครั้งเพียงใดทั้งงบประมาณเพื่อกิจการของเทศบาลเบิกไม่ทันมี หรือต้องเปลี่ยนไปเป็น
ประเภทอื่นซึ่งส่วนกลางกลายเป็นผู้ได้รับประโยชน์ไปแทน

ในเมื่อองค์ประกอบแห่งการบริหารทั้งสามประการยังอยู่ในวงอิทธิพลของข้าราชการ
การส่วนกลางมากกว่าจะตกอยู่ในอำนาจของพนักงานเทศบาลแล้ว ความมุ่งหวังที่จะให้
เทศบาลปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการบริหารแก่ท้องถิ่นและเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ
ท้องถิ่นเดือนกลางเต็มที่ การทงนทางการส่วนกลางก็คงจะมีวายนัยว่าพนักงานเทศบาลอาจ
ไม่มีประสิทธิภาพหรืออาจจะทุจริตต่อหน้าที่ได้ นี่เป็นคำอ้างสมที่ทราบกันดีในวงการนี้ แต่
ความจริงก็มีอยู่ว่าทางราชการส่วนกลางควรจะจัดมาตรการควบคุมความสุจริตและความ
สามารถของพนักงานเทศบาลได้ โดยไม่ยากนัก เมื่อจะอ้างว่าหากไม่มีใครคอยคุมแล้ว
พนักงานเทศบาลไม่มีความสามารถดี ไม่สุจริตก็ดี ก็พอฟังได้อยู่ แต่จะมีหลักฐานอะไร
ว่าข้าราชการส่วนกลางจะไม่เป็นเสียเอง

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่ารัฐบาลน่าจะลองมอบอำนาจให้เทศบาลให้สัมพันธ์กับการพัฒนา
พัฒนาประเทศและบริการแก่ท้องถิ่น การที่บ่วงก็อาจจะสำเร็จด้วยความมุ่งหมาย

ต่อไปนี้จะพิจารณาด้านที่จะให้เทศบาลเป็นแบบฝึกหัดให้ประชาชนรู้จักมักคุ้นเข้าใจ
ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ในด้านกฎหมายปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นในท้องถิ่นเดียวกัน
เริ่มด้วยการที่รัฐบาลกลางมีนโยบายว่าจะให้เทศบาลมีแบบอย่างการปกครองและรูปการ
บริหารเหมือนกันกับของรัฐบาลกลางเพื่อให้ราษฎรเข้าใจระบบการปกครองของรัฐบาล
กลางได้ทราบซึ่ง แต่ความเป็นจริงนั้นรัฐบาลกลางเองเป็นฝ่ายที่มีการเปลี่ยนแปลงไปมา
หลายครั้งซึ่งทำให้การปกครองเทศบาลต้องพลอยเปลี่ยนแปลงไปด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้นแทนที่
ราษฎรจะเข้าใจการปกครองตนเองได้ทราบซึ่งก็กลับได้ผลตรงกันข้าม และโดยที่การปกครอง
ประเทศกับการปกครองเมืองไม่เหมือนกัน จึงไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่ว่าเมื่อมีการเปลี่ยน
แปลงในระดับชาติครั้งใดก็ต้องเปลี่ยนแปลงระดับเมืองด้วยดังกล่าวมาข้างต้นบ้างแล้ว ฉะนั้น
หากรัฐบาลมีความประสงค์จะปลูกฝังหลักการเมืองใด ๆ ที่หวังว่าชนุชนชาวไทยซึ่งเป็นลูก

หลานของท่านเองจะดำรงเอกราชอยู่ได้ด้วยความสามารถจะได้มีนโยบายลงมาให้เห็นชัด หากประสงค์จะให้มีการฝึกฝนการปกครองตนเองแล้วควรให้ลองฝึกหัดปกครองตนเองตามวิถีทางที่ถนัด คือควรจัดให้หัดรู้จักปกครองตนเองในชุมชนชุมชนน้อย ๆ ไปหาใหญ่ คือ จากระดับท้องถิ่นไปถึงระดับชาติในที่สุด

มีบุคคลเป็นจำนวนมากพากันท้วงติงว่า ในตอนแรก ๆ ประชาชนจะไม่รู้จักวิธีปกครองตนเองจึงควรให้มีการแนะนำกันบ้างสักระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งก็มีแง่ที่น่าคิดเห็นใจอยู่มาก แต่ในปัจจุบันนี้สถาบันเทศบาลของไทยก็ออกจะมีรากฐานมั่นคงขึ้นมาแล้วหลังจากผ่านประสบการณ์มาประมาณ 30 ปี นับได้ว่าเป็นประสบการณ์ที่มีประโยชน์มาก อนึ่งตามความเข้าใจของผู้เขียนนั้นการจะก่อตั้งอะไรขึ้นมาอย่างหนึ่งให้คงอยู่ได้สำเร็จนั้นย่อมไม่มีทางจะเป็นไปไม่ได้หรือเป็นไปได้โดยยาก ฉะนั้นจึงไม่เป็นของแปลกอะไรที่เทศบาลจะต้องมีการตั้งลูกคดลูกหลานบ้าง เสมือนกับการที่ท่านมีบุตรหลานที่ท่านรักและห่วงแหน เมื่อตอนจะสอนเด็ก ถ้าท่านจะมีวิธีเป็นห้องกวดจะตั้งแล้วท่านก็ไปเยี่ยมเด็กแล้วเดี๋ยวเอง การกระทำเช่นนั้นย่อมไม่ให้ผลดีแก่เด็กเอง และผลร้ายที่เด็กได้รับก็คงตกมาลงที่ท่านเขาสักวัน เด็ก ต้นไม้ เทศบาล และประเทศชาติก็คงจะเป็นอนุเคราะห์ของท่านเองเหมือนกัน ที่ต้องมีการตั้งลูกคดลูกหลานบ้างก็ว่าจะตั้งตัวได้ ผู้รู้จักจิตใจของทนายอมภาจะตั้งดีในระยะเริ่มต้น

ที่จริงก็ไม่ใช่ว่าขอเสียหรือขอขอยอะไรที่จะยอมให้เทศบาลปลุกปล้ำก่อร่างสร้างตัวบ้าง เพราะการตั้งลูกคดนั้นเป็นการกวาดลูกคดเพื่อจะให้มันขึ้นได้ในวันข้างหน้า เสมือนกับการที่ของกฤษไม่ขอขายอะไรที่คิดว่าจะมีประชาธิปไตยได้ก็ขอใช้เงาเป็นร้อย ๆ ปี หรือสหรัฐอเมริกาดีกว่าจะมีรัฐธรรมนูญฉบับถาวรได้ ก็ได้เคยดองรัฐธรรมนูญฉบับแบบดมาพันรัฐมาก่อน เมื่อไม่ได้ผลจึงต้องเปลี่ยนใหม่ หรือแม้แต่ประเทศฝรั่งเศสซึ่งหลังจากมีการปฏิวัติใหญ่ในปี 1789 แล้วก็ยังไม่มีผลสำเร็จเรียบร้อยในบ้านเมืองได้อย่างจริงจังนัก

ในประเทศไทยเองทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นก็มีความเปลี่ยนแปลงไปมาอยู่เสมอ ในขณะที่กรมชาวททราบกันอยู่ทั่วไปว่า จะมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลอีก แต่ก็มีข้อที่น่าแปลกใจว่า ทั้ง ๆ ที่กฎหมายเทศบาลฉบับใหม่ก็กำลังร่างอยู่ ประสงค์คงเดิมคือการฝึกหัดปกครองตนเองไว้ก็ตาม การเตรียมร่างกฎหมายฉบับใหม่

ได้กระทำกันอย่างเปิดเผยให้ประชาชนผู้ที่จะผูกพันปกครองตนเองได้มีฉันทมติแสดงความคิดเห็นบ้าง คงทำการแก้ไขกว้างขวางมากขึ้นอย่างเงี่ยบ ๆ เช่นเคย โดยไม่ทราบเหตุผลคนใดจะไร หากจะให้เดาก็คงต้องเดาว่าเพราะอะไรประชาชนยังไม่ค่อยมีความรู้พอที่จะมีฉันทมติใน การเตรียมร่างกฎหมายกรรมัง

อนึ่ง เท่าที่ได้เคยกล่าวมาแล้วในตอนต้นว่าการปกครองของประเทศไม่เหมือนการ ปกครองเมือง ฉะนั้นโดยหลักการก็ต้องหวังว่าผู้กว้างกฎหมายฉบับใหม่ก็คงจะได้ระมัดระวัง ความจริงในข้อนี้ และในหลายๆเมื่อจะยอมรับข้อแตกต่างระหว่างประเทศกับเมืองแล้ว ก็น่าจะ ต้องพิจารณาไปอีกข้อหนึ่งว่าเมืองแต่ละเมืองก็ไม่ค่อยจะเหมือนกันสักเท่าใดนัก ควรจะต้อง ให้มีการวิจัยปกครองเมืองได้หลาย ๆ แบบ ต่าง ๆ กัน เพื่อเป็นการทดลองดูว่าแบบใดจะเหมาะ สัมกับบุคลิกลักษณะของคนไทยและภาวะแวดล้อมในประเทศไทย เพราะการเปลี่ยนแปลง ไปมาอยู่บ่อย ๆ เท่ากับเป็นการยอมรับว่าเรายังไม่พบแบบวิธีที่ดีเหมาะสมจริง ๆ โดยเหตุ ที่แบบการปกครองท้องถิ่นมีอยู่หลายอย่าง เท่าที่ไทยได้ทดลองทำอยู่นั้นมีอยู่ไม่กี่อย่าง ก็น่า จะได้มีการทดลองครั้งใหม่เสียทีเดียวจนข้อให้ลองเสียหลาย ๆ แบบพร้อมกันไป จะได้ไม่ ต้องลองทีละอย่าง ทีละแนะนำให้ลองเสีย ๆ วิชาหนึ่งเพราะผู้เขียนรู้สึกว่าการปกครองของไทย มีความรู้ความสามารพพอที่เขาใจวิธีการปกครองตนเองมากจนแล้ว

โดยเหตุที่ขณะการปกครองเทศบาลได้เปลี่ยนแปลงไปจากยามปรกติ เพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองของประเทศไทยขณะนี้ เป็นผู้นำ และได้ริเริ่มให้มีการพัฒนาประเทศ ขึ้นอย่างขนานใหญ่ซึ่งนับว่าเป็นนิมิตอันดีสำหรับอนาคตของชาติ แต่สำหรับในด้านที่เกี่ยวกับ การปกครองท้องถิ่นนั้นมีความรู้สึกกันทั่ว ๆ ไปว่า หากรัฐบาลจะริเริ่มเปลี่ยนแปลงรูปการ ปกครองท้องถิ่นให้เป็นอย่างหนึ่ง อย่างใดเสีย โดยเร็วแล้วก็จะประโยชน์แก่ทุกฝ่ายเพราะ ในขณะเทศบาลเกือบทุกแห่งได้อาศัยกำลังคนจากบรรดาข้าราชการประจำมาดำเนินการ แทนซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆหลายประการ เช่นข้าราชการประจำที่มามีงานทางเทศบาล ก็ต้องเห็นอียากเป็นพิเศษ และน่าจะทำงานให้ได้ผลดีทั้งสองฝ่ายได้น้อยกว่าที่จะทำทางฝ่ายใด

ฝ่ายเดียว ในวาระที่ประเทศต้องการจะพัฒนาอย่างรวดเร็ว ข้าราชการและประชาชน
 ทุกคนควรจะพยายามมุ่งทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด นอกจากนี้หากข้าราชการประจำที่ไปช่วย
 ดำเนินการเทศบาลนั้นจะมีรายได้พิเศษแถมอีกยังก่อให้เกิดความระส่ำระสายในวงราชการเอง
 เพราะในคนหมู่มากย่อมมีคนเห็นแก่ตาภักดีการบ้าง เมื่อทราบว่าที่ใดเป็นที่เพิ่มตลาภยศได้ค
 ก็จะไปแย่งชิงกันไปทำงานพิเศษเหล่านั้น ยังผลกระทบกระเทือนไปถึงจิตใจของผู้ปฏิบัติ
 ราชการคนเดียว หากเป็นกรณีตาแหน่งทางเทศบาลที่อยู่ต่างเมืองว่างก็จะมีการแก่ง
 แย่งกันโยกย้ายไปตามที่เทศบาลด้วย ที่เป็นภัยแก่การบริหารราชการยิ่งกว่านั้นคือ การ
 ที่ข้าราชการชั้นผู้น้อยกว่าไปรับราชการในเทศบาล จึงทำให้มีรายได้และอิทธิพลสูงจนจนทำ
 ให้เกิดความตึงเครียดกับผู้นั่งคับบญชากรมมาก ความระหองระแหงที่เกิดขึ้นจนยอมเป็นการ
 ยากที่จะดับเดือนไปแม้กาลเวลาจะผ่านไปหลายปีก็ตาม

อนึ่งการที่ข้าราชการประจำไปบริหารงานเทศบาลนั้น ก็ทำให้ลดจากจุดประสงค์
 ของการตั้งเทศบาลไปทั้งสองประการบ้าง กล่าวคือการฝึกฝนราษฎรในท้องถิ่นให้รู้จักการ
 ปกครองในระบบประชาธิปไตยก็ย่อมเป็นอันพับไป และโดยที่การฝึกฝนราษฎรให้เข้าใจใน
 การปกครองตนเองย่อมเป็นทางพัฒนาให้ราษฎรที่สนใจกิจการบ้านเมืองได้มีโอกาส
 แสดงคุณสมบัติในทางเป็นผู้นำทางการเมืองสืบไป ภัยอันหนึ่งซึ่งอยู่ท่ามกลางที่ท้องถิ่นไม่มีการ
 ฝึกฝนผู้นำแล้ว นาน ๆ ไปชุมชนใหญ่รวมทั้งประเทศชาติก็จะพลอยขาดผู้นำทางการเมืองไป
 ด้วย ในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาการทางเศรษฐกิจก็จะมีผลกระทบกระเทือนอยู่บ้าง เช่น
 การที่ข้าราชการประจำมาดำรงตำแหน่งของเทศบาลเลย / ก็ย่อมทำให้ประชาชนในท้องถิ่น
 นั้นต้งงานไปบ้างไม่มากก็น้อย / ความจริงเมื่อมีจำนวนคนที่ต้องออกไปก็ไม่น่าจะวิตกอะไร
 แต่หากจะหวนคิดถึงว่าบรรดาผู้นำทางการเทศบาลนั้นยอมเป็นผู้ที่มประชาชนนับหน้าถือตา มี
 อิทธิพลและมีความรู้ความสามารถอยู่บ้างแล้ว การที่ต้องออกจากงานไปนอกคึดของการเมือง
 ของเทศบาลแล้ว ก็อาจจะก่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีงามต่อข้าราชการผู้เข้าทำงานแทนหรือ
 ต่อรัฐบาลกลางในที่สุด

มอญบอยประทมผู้ทราบเรื่องดังกล่าวจึงแจ้งการเทศบาลในสมัยปัจจุบัน ว่าบางแห่ง
 ได้เจริญรุดหน้าไปมาก เพราะมีข้าราชการผู้มีความรู้ความสามารรถมากกว่ามาจัดดำเนินการ
 ความซอหน้าหากเป็นความจริงก็นับว่าเป็นกุศลกรรมนำอนุโมทนาอยู่ แต่ก็มีบางคนในกลุ่มผู้
 ทราบเรื่องตนเองก็อดบคิดว่าหากเป็นเช่นนั้นจริง ก็ไม่น่าจะต้องจัดให้มีเทศบาลขึ้น ควร
 มอบอำนาจหน้าที่เทศบาลคืนไปให้กับหน่วยการปกครองธรรมดา จะทำให้การดำเนินงานมี
 ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพราะจะได้ทุนเวลาและค่าใช้จ่ายที่จะไม่ต้องมีหนังสือไปมาระหว่างจังหวัด
 อำเภอและเทศบาล ทั้งตัวบุคคลผู้บริหารงานเทศบาลก็จะไม่ต้องวิ่งกลับไปกลับมาให้เป็น
 ที่เหนื่อยอ่อนจะได้ยอมกำลังและเวลาได้ทำประโยชน์แก่ราชการได้มากขึ้นอีก

ผู้เขียนก็พอดอยประหลาดไปกับผู้ทราบเรื่องดีเหล่านี้ไปด้วย แต่ที่รู้ดีว่าจะเกินสติ
 ปัญญาความสามารถของผู้เขียนที่จะวิเคราะห์หาคำตอบได้ต่อไป จึงใคร่ขอกราบเรียนให้ท่านผู้อ่าน
 ได้กรุณาช่วยวินิจฉัยชี้แจงแทนด้วย เพราะหากสามารถแก้ปัญหาค่าง ๆ เหล่านี้ได้ก็เท่ากับเป็น
 การช่วยประเทศชาติ ช่วยตัวของท่านเอง และบุตรหลานได้อย่างมากมาย

อมร รักษาสัตย์